

demokratik düşüncənin inkişafına start vermişdir. Bu, həm də milli-demokratik məfkurə əsasında yaranan yeni tipli ədəbiyyatın və ictimai fikrinin də bəyannaməsi demək idi. Ölkədə müstəqil dövlətin yaranmasının həyəcanını ifadə edən poetik örnəklərin və çevik publisistikanın nikbin reaksiyası müstəqillik dövrü ədəbiyyatının ilk şəfəqləridir. Ədəbiyyatın hadisələrə və insana münasibətdə yanaşmaların dəyişməsi, bədii fikirdə müstəqil dövlətçiliyin maraqları və məsuliyyətinin nəzərə alınması tədricən hiss olunmağa başlanmışdır. Tələbələrdə müstəqillik dövrü Azərbaycan ədəbiyyatının necə çətin, ağırlı, mürəkkəb, lakin zəruri prosesləri keçərək çoxsəslı, çoxmetodlu bir ədəbiyyat kimi formalaşması haqqında geniş təsəvvür yaratmaq, onlara azərbaycançılıq məfkurəsini aşılamaq

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı LDU-nun Elmi Şurasının 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Fənn üzrə tələbələrin biliyi 100 ballıq sistemlə qiymətləndirilir. Yeni tələbənin fənn üzrə toplaya biləcəyi balın maksimum miqdarı 100-ə bərabərdir. Bu balın yarısı (50 balı) tələbənin semestr müddətində fəaliyyətinin nəticəsinə (cari qiymətləndirmə), digər yarısı isə (digər 50 balı) imtahanın nəticəsinə (aralıq qiymətləndirmə) görə verilir.

Fənn üzrə cari qiymətləndirmənin nəticəsinə görə verilən maksimum 50 bala aşağıdakılar daxildir:

- 20 bal - seminar dərslərində fəaliyyətinə görə;
- 30 bal - kollokviumların nəticələrinə görə.

Qiymətləndirmə zamanı LDU-nun Elmi Şurasının 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.

İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir. İmtahan yazılı şəkildə aparılır və imtahan biletinə bir qayda olaraq fənn üzrə tədris olunan mövzulara aid 5 sual daxil edilir. Hər sual maksimum 10 bal olmaqla qiymətləndirilir (aşağıda qeyd olunan qiymət meyarına əsasən) ki, bu da toplamda fənn üzrə aralıq qiymətləndirmənin nəticəsinə görə verilən maksimum 50 balı təşkil edir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal - tələbə keçilmiş materialı dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir;
- 9 bal - tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun məzmununu tam açır;
- 8 bal - tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal - tələbə keçilmiş materialı yaxşı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir;
- 6 bal - tələbənin cavabı əsasən düzgündür;
- 5 bal - tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir;
- 4 bal - tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal - tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir;
- 1-2 bal - tələbənin mövzudan qismən xəbəri var;
- 0 bal - cavab yoxdur.

Tələbənin fənn üzrə aralıq qiymətləndirmə balının (imtahanda topladığı balın) miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin fənn üzrə aralıq qiymətləndirmə balı cari qiymətləndirmə balına (semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala) əlavə olunmur.

Fənn üzrə cari və aralıq qiymətləndirmənin ümumi nəticəsinə görə tələbənin biliyi yekun olaraq aşağıdakı kimi qiymətləndirilir:

Bal aralığı (göstərilən ballar daxil olmaqla)	Hərflə işarəsi	Sözlə yazılışı
91-100 bal	A	əla
81-90 bal	B	çox yaxşı
71-80 bal	C	yaxşı
61-70 bal	D	kafi
51-60 bal	E	qənaətbəxş
51-baldan aşağı	F	qeyri-kafi

IX. Davranış qaydalarının pozulması:

Tələbə Universitetin Daxili intizam qaydalarını pozduqda onun barəsində mövcud qanunvericilik çərçivəsində müvafiq tədbir görülməkdir.

X. Təqvim mövzu planı: 30 saat müəzərə, 15 saat seminar. Cəmi 45 saat

No	Keçirilən müəzərə məşğələlərinin məzmunu	Saat	Tarix
1.	<p>Mövzu: Müstəqilliyin şərəfli yolu və müstəqillik ədəbiyyatı</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Müstəqilliyimizin qaynağıdır 2. Müstəqillik ədəbiyyatının formalaşmasında türkçülük və Azərbaycançılıq ideyalarının rolu 3. Cümhuriyyət dövrü ədəbiyyatının müstəqilliyimizin bərpasında müstəsna əhəmiyyəti 4. Müstəqillik dövrü ədəbiyyatımızın inkişaf mərhələləri <p>Mənbə: [1,2,4,5]</p>	2	
2.	<p>Mövzu: Ulu Öndər Heydər Əliyev müstəqillik ədəbiyyatının memarı kimi</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ulu Öndərin xilaskarlıq missiyası 2. Ədəbi-mədəni durum; yeni dövr, yeni tələblər 3. Ulu Öndərin ideyaları çağımızda <p>Mənbə: [1,3,4,5]</p>	2	
3.	<p>Mövzu: Müstəqillik dövrü Azərbaycan ədəbiyyatı 90-cı illərdə</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ədəbiyyatda demokratik ab-hava 2. Qanlı Yanvardan başlanan yol; M.Aslan, Qabil, Sabir Əhmədli, B.Vahabzadə 3. Ədəbi proses və tarix; M.Ə.Rəsulzadə, Əli bəy Hüseynzadə, Ə.Cavad, Qurban Səid <p>Mənbə: [1,3,4,5]</p>	2	
4.	<p>Mövzu: Qarabağ müharibəsinin ədəbiyyatda inikası</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Poeziyada savaşa çağırış notları; Bəxtiyar Vahabzadə, Xəlil Rza Ulutürk, Məmməd Araz poeziyasında vətənpərvərlik ruhu 2. Nəsrde Qarabağ mövzusu; Əlabbas "Halal qan", S.Əhmədli "Axirət sevdası" <p>Mənbə: [1,3,4,5]</p>	2	
5.	<p>Mövzu: Müstəqillik dövrü ədəbiyyatının mövzu və tendensiyaları</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Müstəqillik ədəbiyyatının bədii-estetik cəhətdən rəngarəngliyi 2. İsa Muğanna yaradıcılığı müstəqillik illərində 3. Zəlimxan Yaqubun istiqlal poeziyası <p>Mənbə: [1,2,3,4]</p>	2	

6.	<p>Mövzu: Müstəqillik dövrü poeziyası</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Poeziyanın dekadens mərhələsi; V.Bayatlı, V.Səmədoğlu, Akif Səməd 2. Avangard poeziya; R.Qaraca, A.Yaşar, S.Sarvan 3. Poeziyada modernist-eksperimental dalğa; R.Tağı, H.Herisçi, Aqşin Yenisey <p>Mənbə: [1,3,4,5, 6]</p>	2	
7.	<p>Mövzu: Müstəqillik dövrü nəsr: hekayələr</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Müharibə nəsr; E.Hüseynbəyli "Gözünə gün düşür", Ş.Ağayar "Şəkil", "Arıların səssizliyi", Kamal Abdulla "Konsert" 2. Realizmdən modernizmə; A.Məsud, M.Örən <p>Mənbə: [1,3,4, 5]</p>	2	
8.	<p>Mövzu: Müstəqillik dövrünün romanları</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Realist-psixoloji romanlar; N.Əbdülrəhmanlı "Yalqız" 2. Tarixi romanlar; S.Rüstəmhanlı "Göy Tanrı" 3. Postmodern romanlar; "Sehrbazlar dərəsi" <p>Mənbə: [1,2,5,6]</p>	2	
9.	<p>Mövzu: Müstəqillik dövründə dramaturgiya və teatr</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. "Sovet teatrı" anlayışının tədricən sıradan çıxması 2. Elçinin müstəqillik dövrü pyesləri 3. Azərbaycan dramaturgiyasında yeni mövzu, yeni üslub: Kamal Abdulla <p>Mənbə: [1,4,5,6,]</p>	2	
10.	<p>Mövzu: Postmodernizm və onun Azərbaycan ədəbiyyatında yaranışı</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Postmodernizm nədir? 2. Anarın nəsr 3. Yusif Səmədoğlunun "Qətl günü" romanı 4. Kamal Abdullanın "Yarımçıq əlyazma" romanının təhlili <p>Mənbə: [13,4,5]</p>	2	
11.	<p>Mövzu: Azərbaycanda yaşayan Cənublu şairlərin poeziyası müstəqillik illərində</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ədəbi varislik zəncirinin qırılmazlığı 2. Əli Tudə və Balas Azəroğlu yaradıcılığı müstəqillik illərində 3. Söhrab Tahir poeziyasına bir baxış 4. Gənc ədəbi nəsil; Sayman Aruz, Ümid Nəccari <p>Mənbə: [1,4,5,6,]</p>	2	
12.	<p>Mövzu: Bölgələrdə ədəbi heyət</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ədəbiyyatın hər cür əyalətçilik təfəkkürünün fəvqündə dayanması 2. Ədəbi coğrafiyanın müxtəlifliyi 3. Xanəli Kərimli, Zakir Məmməd, Anar Həbibəoğlu, Adil Cəmil, Elşən Əzim <p>Mənbə: [1,2,3,4,6]</p>	2	
13.	<p>Mövzu: Ədəbiyyatda bədiilik və elmilik</p>	2	

	Plan: 1. İntellektual ədəbiyyat anlayışı 2. Poeziyada elmilik; Əli Şirin Şükürlü 3. İntellektual roman; Aqşın "Tarix və Tale" Mənbə: [1,3,4,5,6]		
14.	Mövzu: Ədəbiyyatşünaslıq və ədəbi tənqid müstəqillik illərində Plan: 1. Ədəbi tənqidin missiyası 2. Müstəqillik illərinin tənqidçi obrazları; Y.Qarayev, Q.Quliyev, R.Kamal, C.Yusifli 3. Tənqiddə estetik ideal Mənbə: [1,3,4,5,6]	2	
15.	Mövzu: Ədəbiyyata Dövlət qayğısı və ədəbi gənclik Plan: 1. Ədəbiyyata Dövlət qayğısı niyə lazımdır? 2. Müstəqilliyimizin gənclər qarşısında açdığı sonsuz üfüqlər 3. Çağımızda ədəbi gənclik Mənbə: [1,2,3,6.]	2	
№	Keçirilən seminar məşğələlərinin məzmunu	Saat	Tarix
1.	Müstəqilliyin şərəfli yolu və müstəqillik ədəbiyyatı, Ulu Öndər Heydər Əliyev müstəqillik ədəbiyyatının memarı kimi	2	
2.	Müstəqillik dövrü Azərbaycan ədəbiyyatı 90-cı illərdə, Qarabağ müharibəsinin ədəbiyyatda inikası	2	
3.	Müstəqillik dövrü ədəbiyyatının mövzu və tendensiyaları, Müstəqillik dövrü poeziyası	2	
4.	Müstəqillik dövrü nəsr: hekayələr, Müstəqillik dövrünün romanları	2	
5.	Müstəqillik dövründə dramaturgiya və teatr, Postmodernizm və onun Azərbaycan ədəbiyyatında yaranışı	2	
6.	Azərbaycanda yaşayan Cənublu şairlərin poeziyası müstəqillik illərində, Bölgələrdə ədəbi həyat	2	
7.	Ədəbiyyatda bədilik və elmilik, Ədəbiyyatşünaslıq və ədəbi tənqid müstəqillik illərində	2	
8.	Ədəbiyyata Dövlət qayğısı və ədəbi gənclik	1	

XI.Fənn üzrə tələblər: Tələbə aşağıdakıları bilməli və bacarmalıdır:

- Həyat hadisələrinin bədii əsərdə əks olunma prinsiplərini bilməlidir
- Müstəqillik dövrü Azərbaycan ədəbiyyatından biliklərə yiyələnməlidirlər

XII. Fənnin tədrisi üçün nəzərdə tutulan tədris və öyrənmə metodları:

- mühazirə, seminarlar və praktiki tapşırıqlar;
- video və audio mühazirələr;
- müstəqil iş / araşdırma
- debat

XIII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

FTN 1. Müstəqillik dövrü ədəbiyyatın ümumi problemləri və yaradıcılıq axtarışları ilə əlaqədar bütöv bir dövrə münasibət bildirir;

FTN 2. Millilik və milli oyanış, azərbaycançılıq baxımından ədəbi prosesdə baş verənləri şərh edir;

FTN 3. Vətən müharibəsi ədəbiyyatı haqqında əsərlərin ümumi mənzərəsini qiymətləndirir;

FTN 4. Ədəbi tənqidin ədəbi prosesdə yeri və rolu haqqında konkret faktlara münasibət bildirir;

- FTN 5. Bədii əsəri milli, tarixi və çağdaş ədəbi proseslərlə sıx əlaqədə dəyərləndirmək bacarığı əldə edir;
- FTN 6. Müstəqillik dövrü Azərbaycan ədəbiyyatındakı material zənginliyini, yazıçı üslubunu, metodunu, sənətkarın mənsub olduğu ədəbi cərəyanın estetik tələblərini dəyərləndirir.

XIV. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XV: Kollektiv sualları:

I Kollektiv sualları

1. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Müstəqilliyimizin qaynağıdır
2. Müstəqillik dövrü ədəbiyyatımızın inkişaf mərhələləri
3. Ulu Öndərin xilaskarlıq missiyası
4. Qanlı Yanvardan başlanan yol; M.Aslan, Qabil, Sabir Əhmədli, B.Vahabzadə
5. Ədəbi proses və tarix; M.Ə.Rəsulzadə, Əli bəy Hüseynzadə, Ə.Cavad, Qurban Səid
6. Poeziyada savaşa çağırış notları; Bəxtiyar Vahabzadə, Xəlil Rza Ulutürk, Məmməd Araz poeziyasında vətənpərvərlik ruhu
7. Nəsrdə Qarabağ mövzusu; Əlabbas "Halal qan", S.Əhmədli "Axirət sevdası"
8. İsa Muğanna yaradıcılığı müstəqillik illərində
9. Zəlimxan Yaqubun istiqlal poeziyası
10. Poeziyanın dekadens mərhələsi; V.Bayatlı, V.Səmədoğlu, Akif Səməd

II Kollektiv sualları

1. Mühəribə nəsr; E.Hüsenbəyli "Gözünə gün düşür", Ş.Ağayar "Şəkil", "Arıların səssizliyi", Kamal Abdulla "Konsert"
2. A.Məsud və M.Örən nəsr
3. Postmodern romanlar; "Sehrbazlar dərəsi"
4. Anarın nəsr
5. Elçinin müstəqillik dövrü pyesləri
6. Azərbaycan dramaturgiyasında yeni mövzu, yeni üslub: Kamal Abdulla
7. Yusif Səmədoğlunun "Qətl günü" romanı
8. Kamal Abdullanın "Yarımçıq əlyazma" romanının təhlili
9. Əli Tudə və Balaş Azəroğlu yaradıcılığı müstəqillik illərində
10. Cənublu gənc ədəbi nəsil; Sayman Aruz, Ümid Nəccari

XVI. İmtahan sualları:

1. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Müstəqilliyimizin qaynağıdır
2. Müstəqillik ədəbiyyatının formalaşmasında türkçülük və Azərbaycançılıq ideyalarının rolu
3. Müstəqillik dövrü ədəbiyyatımızın inkişaf mərhələləri
4. Cümhuriyyət dövrü ədəbiyyatının müstəqilliyimizin bərpasında müstəsna əhəmiyyəti
5. Ulu Öndərin xilaskarlıq missiyası
6. Ulu Öndərin ideyaları çağımızda
7. Qanlı Yanvardan başlanan yol; M.Aslan, Qabil, Sabir Əhmədli, B.Vahabzadə
8. Ədəbi proses və tarix; M.Ə.Rəsulzadə, Əli bəy Hüseynzadə, Ə.Cavad, Qurban Səid
9. Poeziyada savaşa çağırış notları; Bəxtiyar Vahabzadə, Xəlil Rza Ulutürk, Məmməd Araz poeziyasında vətənpərvərlik ruhu
10. Nəsrdə Qarabağ mövzusu; Əlabbas "Halal qan", S.Əhmədli "Axirət sevdası"
11. İsa Muğanna yaradıcılığı müstəqillik illərində
12. Zəlimxan Yaqubun istiqlal poeziyası
13. Poeziyanın dekadens mərhələsi; V.Bayatlı, V.Səmədoğlu, Akif Səməd

14. Avanqard poeziya; R.Qaraca, A.Yaşar, S.Sarvan
15. Poeziyada modernist-eksperimental dalğa; R.Tağı, H.Herisçi, Aqşin Yenisey
16. Müharibə nəsr; E.Hüsenbəyli "Gözünə gün düşür", Ş.Ağayar "Şəkil", "Arıların səssizliyi", Kamal Abdulla "Konsert"
17. Tarixi romanlar; S.Rüstəmخانlı "Göy Tanrı"
18. Realizmdən modernizmə
19. A.Məsud və M.Örən nəsr
20. Posmodern romanlar; "Sehrbazlar dərəsi"
21. Anarın nəsr
22. Elçinin müstəqillik dövrü pyesləri
23. Azərbaycan dramaturgiyasında yeni mövzu, yeni üslub: Kamal Abdulla
24. Posmodernizm nədir?
25. Yusif Səmədoğlunun "Qətl günü" romanı
26. Kamal Abdullanın "Yarımqıq əlyazma" romanının təhlili
27. Ədəbi varislik zəncirinin qırılmazlığı
28. Əli Tudə və Balaş Azəroğlu yaradıcılığı müstəqillik illərində
29. Söhrab Tahir poeziyasına bir baxış
30. Cənublu gənc ədəbi nəsil; Sayman Aruz, Ümid Nəccari
31. Ədəbiyyatın hər cür əyalətçilik təkəkkürünün fəvqündə dayanması
32. Xanəli Kərimli, Zakir Məmməd, Anar Həbibəoğlu, Adil Cəmil, Elşən Əzim
33. İntellektual ədəbiyyat anlayışı
34. Poeziyada elmilik; Əli Şirin Şükürlü
35. İntellektual roman; Aqşin "Tarix və Tale"
36. Müstəqillik illərinin tənqidçi obrazları; Y.Qarayev, Q.Quliyev, R.Kamal, C.Yusifli
37. Ədəbiyyata Dövlət qayğısı niyə lazımdır?
38. Müstəqilliyimizin gənclər qarşısında açdığı sonsuz üfüqlər

"Müstəqillik dövrü Azərbaycan ədəbiyyatı" fənninin sillabusu 6001001-Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimliyi ixtisası (proqramı) üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir. "Azərbaycan dili və ədəbiyyat" kafedrasının 30 yanvar 2026-cı il tarixli iclasında təsdiq olunmuşdur (Protokol № 05).

Fənn müəllimi:

 dos. M.Q.Əliyev

Kafedara müdiri:

 dos.Q.İ.Rufullayev